

doelblijft toe; hy schikt hy ordeneert hy verbindt de goederen tot op de nakomelingen die nog verre henen zijn en die hy niet en weet of ooit komen zullen; veroorzaakt uit twist ongenoege onder Erfgenenen, en onderinsschen wort in eenen nagt verniet; daar leggen de pijn-hoopen; daar kermen de Erfgenenen; daar syn de Ryke arm geworden, en men vindt zig in de gissing bedrogen. . . . Ende gelijk de ondervinding u voorzigtigheit leert dat gy uwe Riet-dakken afkeurt en in plaats van dien pannen-dak legt om in toekomstige tyden voor zulke ongevallen bevryt te zijn; zo weest oot zo voorzigtig dat gy afkeurt uwe eidele en riet-artigste gedachten op dat den heischen brand daar niet op vatte; maar scrijft onder het dak des geloofs; dat met den viere doorciert en hart gehakken is, om in proeven des viers te kunnen bestaan. Ende dit is het gene dat ik u en ons allen toewersche op dat wy de vrugt en nuttigheit mogen hebben uit alle Werken des Heeren."

Uit dit citaat, hoewel 'thekort is, blijkt duidelijk genoeg dat geest en pen van Leegh-water nog wel tot wat hoogers in staat waren dan tot het opstellen van een "Register ende Memorie van de Steden en de Voornaamste Plaatzen, daar ik Jan Adriaansz geweest ben, ende bezocht heb, van myn jonckheit aan beginnende, gedurende tot myn ouderdom van 74 jaren".

Betref de demonstratie bij Amsterdam een geval van actieve werkzaamheid op muziekgebied — al weten we van de kwaliteit van dat schalmerspel niets af, 't idee is toch aardig — laten we eindigen met een voorbeeld, waaruit blijkt, dat Leegh-water ook receptief muziek te waarneemen wist. Op zijn zwerftochten, waarover hij schrijft in „Nog een groot notabel droevig stuk van het hoogwater in Oostlandt", is hij in de hofkerk van Holstein geweest, en heeft daar genoten van het orgelspel. Hij vindt 'de moeite waard 'de memorieeren:

„Als nu de Predicatie gedaan was zo dat men een Psalm ofte Lofsank begon te singen, zo speelde men met den Orgel met een klein geluid daer onder, ook mede met verscheiden instrumenten als een Luit, Fiol, Schuitrompet, ende andere instrumenten meer, zeer aangenaem ende vermakelijck, zo dat ik niet en weet dat ik van myn leefdagen schoonder, aangenamer ende vermakelijcker Muzyk gehoord heb als aldaer in de hofkerk van Holstein."

Die lot is des te opmerkelijker, omdat de toon in datzelfde verhaal nu niet bepaald vleidend is ten opzichte van de „Oostlanders". Speelde de Holsteiner juist in overeenstemming met Leegh-waters peratoonlijken smaak? Of zwierf hij door zijn werk te veel rond in de polders dan dat hij gelegenheid had de Hollandsche kunstenaars in de groote steden te hooren? Want organisten die hun instrument behoort konden gebruiken, waren er ook toen wel in Holland. Maar — al speelden ze niet „droog", — die eer om de psalmen onder water te kunnen spelen, zullen ze wel graag aan Leegh-water overgelaten hebben en er zal onder de collega's van tegenwoordig wel

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur.

door

W. M. LE COINTRE.

X.

Tenslotte zij dan nog in dit verband verwezen naar een werk, waarvan ik reeds zeide, dat het ons zeer na staat, ik bedoel: „Der Goldgrund des Lebensbildes Jesu" van Pfarrer Otto Borchert, waarvan het eerste deel tot titel draagt: Des Goldgrundes Echtheit, Eine apologetische Studie, en het tweede deel: Des Goldgrundes Schönheit, Die Herrlichkeit Jesu, Ihren Verändern und Bewunderern neu gezeigt. Dit boek maakte bij zijn verschijnen in Duitschland terstond grooten opgang en heeft ook bij ons een breedten lezerskring gevonden, speciaal door de vertaling van Dr C. N. Impens onder den titel: De Christus der Schriften, waarbij het eerste deel dan als ondertitel kreeg: De Christus der Schriften, Een Ergernis en een Dwaasheid, en het tweede: De Heere der heerlijkheid. *)

Wat de bedoeling van dit boek betreft, merkt de schrijver zelf in zijn voorrede op: „Voorerst wil het zulken van dienst zijn, die door den twijfel van den tegenwoordigen tijd zijn aangegrepen, maar zich in de macht van dien greep niet wel bevinden, in tegendeel, gaarne er weer uit zouden zijn bevrijd". Maar, de auteur heeft toch al schrijvende, nog anderen op het oog gehad (gelijk ik reeds opmerkte, toen we verantwoordden, waarom we juist Papini en Borchert nog wilden behandelen) wat blijkt uit de volgende woorden: „Maar dit boek zal toch ook nog wel andere lezers vinden. Gewisselijk zullen ook velen van zulken het lezen, die Jezus reeds langen tijd kennen. En zij zullen het zoo lezen dat zij er zich, onder het lezen door, opnieuw en in een nieuwen zin triumpheert van bewust worden: Ja — gij zijt van boven neergedaald! de twijfel aller twijfelers reikt niet tot u! want gij draagt het kenteeken van uit een andere wereld te stammen nog steeds met u om!"

Geleert Borchert's methode bij het behandelen van zijn stof al kennen uit dit slotwoord van zijn voorrede: „Jezus vindt zijn beeld niet in een knop — ras zich openend maar even snel uitgebloeid — aan den boom van de ontwikkeling der menschheid: neen, maar hij is veelmeer als het ware een vreemd lichaam, een vreemd bestanddeel, dat van buiten af in ons geslacht is ingedrongen,

niemand gevonden worden, die zijn streven richt op deze zonderlinge muzikale prestatie. **)

JOH. LUKKENAAR FRANCKEN.

- 1) Een houten blaasinstrument met een seker, doordringend geluid, voorlooper van onze hobo.
- 2) Goed.
- 3) Wijzen.
- 4) En omdat ik zeer goed kan zwemmen.
- 5) Braaf, flink.
- 6) Onder anderen.
- 7) Betreft.
- 8) Gemakkelijk.
- 9) Geschiedt.
- 10) Zonder zin.
- 11) Vergeefsch.
- 12) Tot genoegen.
- 13) Wie de volledige werken niet kan raadplegen in een bibliotheek, kan aardige gedeeltes vinden, o.a. van het onderwatergaan, in Dr G. A. Brands, Bloeml. uit Ned. prozasehr. der 17e eeuw, bij Pa. Wolters, 1927.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Persstemmen.

Licht over de zaak-Prof. J. du Plessis.

Het bericht, dat onlangs uit Kaapstad werd geseind over de zaak van Prof. J. du Plessis was zoo kort, dat begeerig werd uitgezien naar meer licht.

Zijn naamgenoot, prof. J. A. du Plessis, geeft in „Die Kerkblad" van 20 Nov. j.l. een overzicht van wat ter Synode werd verhandeld, waardoor veel wordt opgehelderd.

Hij schrijft:

Die Kaapstadse Synode van die Ned. Geref. Kerk het twee kommissies benoem, een oor die Leerverskille, wat ons kan noem 'n Dogmatiese Kommissie, en 'n ander oor die kerklike procedure in die zaak van die appèl van die Kuratore teen die beslissing van die Ring van Stellenbosch in die Prof. Du Plessis-zaak. Hierdie kommissie kan ons noem die Kerkregtelike Kommissie.

Hierdie kommissies het rapporte uitgebring, elkeen verdeel in 'n meerderheids- en 'n minderheidsrapport. Die Dogmatiese rapporte is uitgebreid en is in die pers gedruk.

Die minderheidsrapport het eers voorgestel dat die leerverskille verwys sal word na 'n kommissie uit die vier Prowinsiale Ned. Geref. Kerke. Die meerderheidsrapport het aangedring op afhandeling deur die Sinode.

Met oorgrote meerderheid is tot die laatste besluit en so was die Sinode sedert Woensdag, 8 November, besig met die inhoud van die rapporte.

Die meerderheidsrapport veroordeel die Ewoluusie-leer, die Hoëre Kerk met sy rekonstruksie van die geskiedenis van Israel, handhaaf verder die inspirasie van die gehele inhoud van die Skrif, verwerp die Kenosisleer (ontledigingsleer) namelijk dat Christus Sy goddelike dienskappe afgêf het en daarom nie in sake die Ou Testament ons met onfeilbare gesag gesprook het nie. Verder verdedig hierdie rapport die versoeningsleer van die Kategismus in die Aweendmaalsformulier, namelijk dat Christus die toorn van God gedra het.

Eindelik konstateer die rapport dat elke hoogleraar en predikant streng gebonde is aan die ondertekening-formulier. Die minderheidsrapport vernaa die gevoelens van Het Zoeklicht. Reeds het geblyk dat die

en tegen betweel ons geslacht zich waarlijk niet alleen in onze dagen verweert, maar zich reeds van den beginne aan heeft verwoerd met alle kracht, om het weer naar buiten te dringen. Van dit vreemde lichaam en van al waardoor het gekenmerkt wordt, wil dit boekje gewagen."

In een inleiding ontwikkelt hij dan nader „de taak die wij ons stellen", waarbij wordt aangehouden, dat er geen sprake is van het volgen van een zelf gekozen weg, maar slechts een bijbelsch denkbeeld wordt afgewikkeld. Hij laat zich leiden door de gedachte: „Christus' beeld kon nimmer door menschengeest worden uitgedacht". De uitslag van zijn onderzoek zal zijn: „Jezus' beeltenis is niet door menschenhand opgesierd, maar voor zijn beeltenis heeft de gemeente van de eerste eeuw, ook in dat opzicht waarin het haar gevoel niet streelde, vol eerbied hant gehouden. Wij zien hem zooals hij was". M.a.w. dat Jezus in de Schrift „een ergernis en een dwaasheid" wordt genoemd, beschouwt Borchert als een punt van het hoogst belang voor de apologetiek, de wetenschap van de verdediging des Christendoms.

Als conclusie op zijn methode volgt, ter verdediging van de betrouwbaarheid der berichtgeving aangaande Jezus (een berichtgeving, die immers zoo fel bestreden is), dat het alleen maar Jezus Christus zelf geweest kan zijn, „die den wederstreven jongeren zijn aanstootelijk Messiasbeeld in de zich verzettende harten oprichtte".

Er kan natuurlijk geen sprake van zijn, dit werk hier uitvoerig te behandelen, veeleer willen wij met het weinige, dat gezegd wordt, tot lezing opwekken. Er is hier buitengewoon veel stof in een betrekkelijk kleine ruimte samengeperst, maar, waar het zeer systematisch gebeurt, blijft het steeds overzichtelijk.

De algemeene trekken van het hier-getekende Jezus-beeld zullen ons, na kennisname van het grondprincipe, dat Borchert geleid heeft, nu wel duidelijk zijn. Maar, het loont bijzonder de moeite die trekken tot in de details na te gaan. Telkens wordt men dan getroffen door onvermoede schoonheid, een originele kijk, die toch meer is dan een vernuftige, merkbaar-subjektieve combinatie van den schrijver: het blijft steeds controleerbaar, dat hier de Christus der Schriften getekend wordt (voordurend wordt naar de desbetreffende Bijbelplaatsen verwezen, aan het eind van het tweede deel, bevindt zich een uitgebreid register der behandelde plaatsen uit de Evangelien).

Na de oriënteerende inleiding begint het eerste deel met de rechtstreekse aanwijzing van het aanstootelijke in het ons van Jezus getekende beeld, waarbij wordt aangehouden, dat Jezus, als Messias, den Joden een vol-

Sinode met groot meerderheid aan die kant van die meerderheidsrapport staan. Die debatte was ernstig en gespannen. Ek laat hier een en ander volg, geneem uit Die Volksblad:

Hoër Kriek.

Na breedvoerige besprekings oor die saak het Dr H. A. Lamprecht (Golesberg) vandag in die Kaapse Sinode die aanname voorgestel van die aanbeveling in die meerderheidsverslag van die Kommissie insake die Leer, nl. „insake die hoër kritiek of die rekonstruksie van die geskiedenis van Israel is u Kommissie van oordeel dat hierdie beskouing o.a. die volgende kardinale leerstukke van die Kerk ondermyn, wysig of verwerp, nl. (a) die Mosiese oorsprong van die Pentateuch, (b) die geskiedkundigheid van die Ou-Testamentiese geskiedenis, (c) die leer van 'n ho-natuurlike Godsopenbaring, (d) die wonder, (e) die onfeilbare inspirasie van Gods Woord, (f) die absolute gesag van die Heilige Skrif, (g) die waaragtige Godheid van Christus, (h) die ganse verlossingsplan soos neergelê en geopenbaar in die Heilige Skrif. Dit is in stryd met Gods Woord en die belydenisskrifte van ons Kerk, en moet derhalve verwerp word as dwaalleer."

Dr H. Pienaar (Malmesbury) stel vervolgens voor „in sover die historiese en letterkundige kritiek van die Bybel (a) die gesag van Gods Woord aantast, (b) die basatuurlike in die Bybel ontken, (c) die geskiedkundigheid van die Ou Testament verwerp, (d) die Goddelikheid en menslikheid in die Skrif so wil sket dat een bestanddeel wel Gods Woord en 'n ander di van die mens is, en ontken dat die hele Skrif Gods Woord is, en (e) die godheid van die Here Jesus Christus verwerp, word die kritiek deur die Sinode verwerp."

Die Besluit.

Die bespreking het aangehou tot die verdragting, in die hele namiddag voortgesit, en is nou om 9.25 tot stemming gebring, toe die voorstel van Dr Lamprecht aangeneem is met 257 teen 31 stemme, en die amendement van Dr Pienaar dus verwerp is.

Kenosis-leer.

Die vraagstuk van die aflegging van goddelike eenskappe deur Christus, die sogenaamde Kenosis-leer, kom daarna onder bespreking met 'n voorstel van Dr Truter (Die Strand), dat die Sinode nie die meerderheidsrapport, waarin verklaar word dat die Kenosis-teorie (a) die waaragtige en onveranderlike godheid van Christus, (b) Sy profetiese amp als onfeilbare Leermeester, (c) Sy hoë priesterlike amp as „middelaar des mensens", aantast en in stryd is met Gods Woord en die Belydenisskrifte van ons Kerk, en om bogenoemde redes as dwaalleer moet verwerp word. Spreker bepleit hierdie voorstel in die zin dat die Kenosis-leer nie die Godheid van Christus ontken nie, maar albei nature van Christus handhaaf, o.a. word in die Bybel geleer dat Christus toegeneem het in grootte, kennis en genade, d.w.s. liggaamlik, verstandelik en geestelik. Ook word geleer dat Hy versoeking weerstaan het, terwyl die Bybel tog duidelik sê dat God nie aan versoeking blootgestel kan word nie. In hierdie verband haal spreker aan Fil. 2 vers 7 en Gesang 112 vers 4. In die Kweekskool word die Kenosis-leer baie jare al onderrig en in die eksamens word vrag gereeld daaroor gestel. Hy wil hê dat die saak by die bespreking sal gelaat word.

Dr S. H. Rossouw (Albertinia) stel hierop die aanname van die aanbeveling van die meerderheidsverslag (soos hierbo gegee) voor. Met aanhaling van Bybel

strekke ergernis was, en naar Grieksch-Romeinsches gedachtegang, een pure dwaasheid, dat Hij, als zodanig, door zijn jongeren weersproken is en dat Jezus nog steeds staat in tegenspraak met onze eigen gedachten. Daarna wordt het aanstootelijke in het ons overgeleverde Jezusbeeld aangehouden, zooda dat blijkt uit de reactie ertegen in de geschiedenis: naar de apocalyptische Evangelien, de reactie op Grieksch-Oosterschen bodem; naar het Jezusbeeld in den „Heliand", die van het Germanendom en tenslotte, bij den invloed van het Pausdom, die op Romeinschen bodem. Dit deel eindigt dan met conclusies te trekken uit het feit, dat er aanstootelijke trekken blijken onafscheidelijk te zijn van het beeld van Jezus den Christus.

Ik moge U het een en ander laten hooren uit het slotwoord, waarin als resultaat der onderzoekingen verstaan staat: „de toestemming afdwingende gevolgtrekking, dat er is geweest waarachtigheid in de berichtgeving". Vraagt ge, wat daarmee dan toch eigenlijk be-reikt is? „Niets minder dan een open deur. Wat verhindert om zich met dezen Christus in te laten? Of wat wil iemand nu nog een gerechtvaardigd wantrouwen ten opzichte van deze lichtfiguur vandaan halen, alsof ze zich bij nauwkeuriger toezien wel eens in lichtenden nevel zou kunnen oplossen? Maar ook niets méér dan een geopen-deur hebben onze uiteenzettingen kunnen en willen geven: de hoofdzak kom nu eerst; menschenkind, dring door die open deur naar binnē". Verstandsmoet-lijkheden, bij het aanvaarden van het Jezusbeeld, rijzende heeft hij dus willen wegwerken, al merkt hij daarbij zeer terecht op: „Door den dienst van bewijzen kan men nooit een christen worden, hoogstens op Christus opmerkzaam worden gemaakt en op dat punt gebracht waar men wil of gelooven of geërgerd worden. Het komt ten slotte op dit ééne aan: voor de goddelijke zelfopenbaring in het Woord zich het harte te laten openen". Maar, waar de behoefte naar Christus voorhanden is, doch het verstand zich afwerend voor Christus wil plaatsen, daar wil Borchert dat behoefte-gevoel opwekken en zeggen: het verstand kan u deze deur niet toesluiten: ziet maar recht voor u uit; ze staat open! treedt binnen! Zijn laatste woorden luiden: „Moge dan dit het gezonde verloop der dingen zijn: eerst gelooven wij in Christus, om der Schrift wil; om wat Gods Woord ons van hem verkondigt; zoo volkomen „geloofwaardig" kan men ons het Evangelie maken — en onze gehele uiteenzetting wilde op de keper beschouwd een poging in die richting zijn — dat wij welverzekerd in een onbevengene geloofsvrij aanraking met den Christus der Schriften treden. Maat

tekate toot skappe, soos aanhalings die teenoor goddelike mensse hoo wat die an Die ame bring en terwyl die van die 211 teen 7

Nou kor derheidsve as sy oord van die beede (inspiras Skrif van Gees zins gesaghebb spirasiehe hede in Ge in die Byl dwaalleer. Dr A. M gelede leer Bybel is L tize Skrif lige Gees deur die dat die Sk beppking, bot, die w mens vere aan gele Baie ar wysie oor aanbevelin verslag m Oor die mem. Die as 'n wel over dit

Onder Die vol her van l voorstel v her „met „als zind Hellige G baring en waarheid gelees wo Skrif C Beswar nator F aundering stryd me beskouing Woord en se hy, da Die v stemme o Die Sin in geval ontstaan,

het einde om Chri ommiddellic speedig in h h j brave ten"?)

Het twee- lijke, aanst voor Jezus' glanzende met overtu Borchert nuenen (u wne teeko schreef Bor gesproken: in de werel het beeld va loch zijn?

Naar de ook hij Jez van zijn pe heiligdom c bidden in l veel en vel verschijn, zin verhoi volmaakte word get Zoonschap, zin zindin, ook bevesti in U nog k ren: „Das Alle Offen selbst zu b Wahrheit" vergewissen aufgedeck ihren Kate Erachutter Sphinxbild geblich auc laden wir uns in G kennen"?)

In dit he over Jezus vervolledig

